

BETON

faze
2

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 243, GOD. XVI, BEOGRAD, UTORAK, 17. MAJ 2022.

Redakcija: Aleksandra Sekulić, Dejan Vasić, Jelena Veljić, Dušan Grlić; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeci broj izlazi 21. juna

MIKSER

Pišu: Tara Rukeci i
Galina Maksimović

SUĐENJE GOSPODINU KAPITALIZMU

Crna hronika anestetira javnost, šokiranu da je ljudsko biće spremno na izvršenje određenog zločina, javnost ostaje zamišljena kako neki običan čovek može biti toliko svirep ili kolikaj nepravda ukoliko se nekome desi tragedija. Javnost dalje promišlja na koji način kazniti izvršioča, neretko i sama bivajući kreativno svi-repa u davanju predloga za metode kažnjavanja. Crna hronika čitaocu treba da u potpunosti posveti detaljima zločina i tragedije, obja-

šnjenjima kako je došlo do tragičnog ishoda i šta je tragediji prethodilo – svade, razmirice, prevare. No, čitaoci ubrzo nastavljaju svoje životne, do sledećeg strašnog zločina ili nesreće pojedinaca ili pojedinki koja će ih uhvatiti u poznat šablon šoka, osude, osmišljavanja kazne i na kraju povratka svojoj svakodnevnicima.

Nasuprot tome, svakodnevno se dešavaju zločini krupnijih razmara, gde izvršitelj nije pojedinač već društveno uredjenje, kapitalizam. Ponекад zamišljamo kako bi senzacionalistički mediji izveštavali o ovom zločincu, gospodinu Kapitalizmu. „Grabeći za profitom, ostavio je dvadeset ljudi bez krova nad glavom“, „Komšije u šoku – ništa nije najavljuvalo tragediju, sađa se i mi bojimo za svoju sudbinu“. Čak kada se neka tragedija desi, gde je lako utvrditi ko je optuženi, kapitalizam ostaje NN lice, nikad procesuiran, jer su mu sudovi i zakoni drugovi i poslušnici. Zamislite novinski naslov „Klasa čiji je bog profit ubila čoveka druge klase koji je prodavao svoj rad vlasniku kapitala, ostavljujući ga bez krova nad glavom i dostojanstvenog života“.

Ovo bi mogao da bude naslov naše novinske vesti o dešavanjima u Zrenjaninu, nekadašnjem

industrijskom gigantu u Jugoslaviji, danas de-industrializovanom gradu koji se pretvara u scenografiju za neki postapokaliptični niskobudžetni film. Krajem aprila i početkom maja, Zrenjaninci su mogli na gradskim portalima pročitati vest o dve tragedije. Obe tragedije se tiču požara u kom su živote izgubili naši sugrađani. Izašla je policija, obavljen je uviđaj, Centar za socijalni rad je utvrdio da je stanje nekako, nažalost, oni ne mogu mnogo pomoći onima koji su u istom naselju nekako preživeli. Svako je samo radio svoj posao, do sledećeg slučaja. Stvar je u tome da to nisu slučajevi, incidenti, vesti, već sveprisutno stanje u srušovom kapitalističkom društvu deindustrijalizovane zemlje. (ŠOK FOTO) i (NEVEROVATAN VIDEO) ovog stanja je konstantno oko nas u *real time* – živimo ga i njegovi smo akteri, ali teško i retko imenujemo antagoniste.

Prvi požar dogodio se 20. aprila u Skrobarskoj ulici, tik iza fudbalskog terena, blizu nekadašnje industrijske zone, u polurazrušenim stanicima koji su nekad služili za privremeni smještaj radnika, a drugi požar na istoj lokaciji svega par dana kasnije. Ovi stanicici bili su jedino sklonište za desetak ljudi, ovekovečenih u dva

MIKSER

Tara Rukeci i Galina Maksimović:
Suđenje gospodinu Kapitalizmu

CEMENT

Vladimir Bjeličić:
Oni žive – a ko su oni?

ŠTRAFTA

Aleksandra Sekulić:
Tranzicije – Oberhauzen 2022

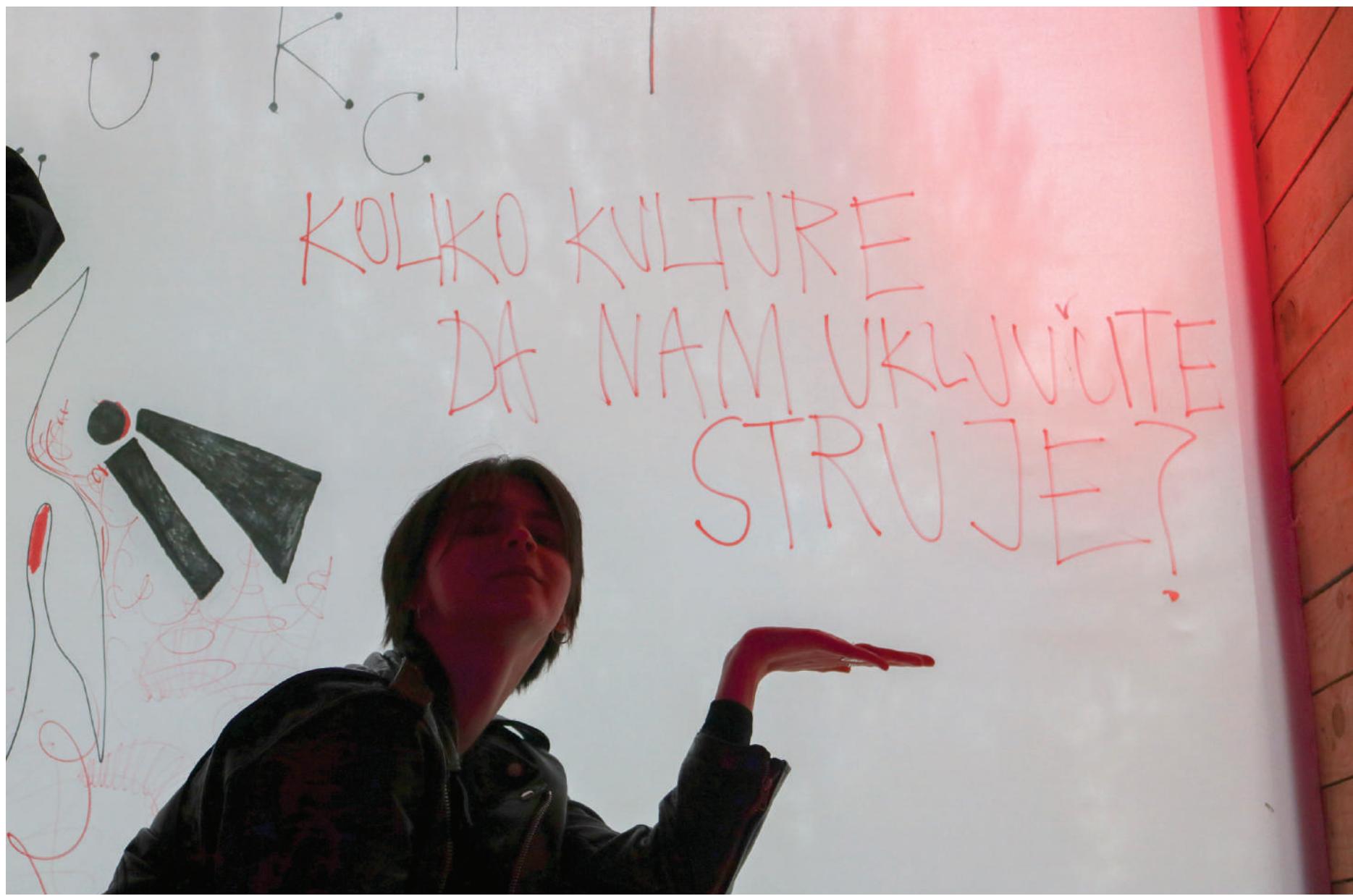
VREME SMRTI I RAZONODE

Bojana S. Knežević i Vladimir Bjeličić:
Epitaf Prestonici Kulture

ZID

SVI U AKCIJI!

dokumentarna filma u produkciji Zrenjaninskog socijalnog foruma. Od njih desetak, među živima nakon požara nisu dečak od pet godina, njegova majka od dvadeset dve godine i stariji beskućnik Baka, kako sugrađani kažu, legenda Šećerane. Bez jedinog doma u kom su skrovitovali ostali su radnik Mićan, radnik Dragan,

Fotografije u broju: SVI U AKCIJI!, performativna instalacija, 2022. foto: Nijan Sekulić

penzionerka Marta, Daliborka, Kum. Već teško oštećene kuće dotukla je jaka kiša, kao da je u kapitalizmu i kiša protiv sirotinje.

10. maja desio se novi požar na drugoj lokaciji u kom je život izgubio Mića S, nekadašnji gasterbajter, poliglota, i već godinama beskućnik koga će sugrađani pamtići kao gospodina inženjera, kako se potpisavao na improvizovanoj ličnoj karti, jer pravu nije imao. Sa belim šeširom i kišobranom umesto štapa, sa dugom sedom kosom i bradom, sugrađani su ga znali i kao posetioca mnogih tribina i kulturnog događaja, te kao lika ovekovećenog u filmu Marka Cvejića *Radnička klasa odlazi u raj*.

ŠTRAFTA

Piše: Aleksandra Sekulić

TRANZICIJE – OBERHAUZEN 2022

Međunarodni festival kratkog filma u Oberhauzenu održan je ove godine od 3. do 10. maja, na veliku radost „veterana“ i nestrljivih novih gostiju ovog festivala, distributera, filmskih laboratorijskih arhiva, mreže festivala i filmskih akademija, kustosa i kustoskinja, umetnika i umetnicica, filmskih radnika i radnica, studentke i dečje publike. Poslednje dve pandemiske godine, Festival se bio u potpunosti prebacio na internet, i omogućio je pristup programima ogromnom broju posetilaca širom sveta, koji

obezbedi što više tačaka pristupa za što više ljudi. Ovo je verovatno dublje značenje ideje „kulturne za sve“ koju je zazivao Hilmar Hofman (Hoffmann). U suštini, ovo je pitanje društva, a ne kulture: svako ko kino vidi ne samo kao biznis model već i kao kulturnu praksu, svako ko želi kino ne samo kao zabavu u četiri zida već mesto javnog učešća, mora da misli drugačije prostorno planiranje i zgrade kulture, jer mandat politike nije da garantuje profit biznisu, već da osigura pristup filmu i kulturi. (...) Kino je savršeno za ovo: istorijski je oblikovan tržistem, sada se može ponovo osmislati kao kulturno zdanje društva; nastanak kina mogao bi biti model za druga područja kulture i odgovor na pitanje: Kako želimo da živimo?“ Gas je upozorio i na pogrešnu postavku koja, u senci potražnje kao ultimativnog merila, nameće kvantitativne indikatore uspeha umesto kvalitativnih, jer ako neko „hoće negde da stigne“ sa kulturom, već je izgubio. Ni komercijalni giganti ne znaju hoće li opstati ovaj nivo potražnje za digitalnim sadržajem preko platformi. Festival ne zna da li će i njegov hibridni model biti stalni oblik festivala, ali javila se nova perspektiva za filmove koji se produciraju i

Hannah Wikstrom: Weathering Heights, film stil, 2021.

inače ne bi mogli da putuju i prisustvuju. Ili ne bi ni žezele – uticaj avio prevoza na klimatske promene potakao je brojne rasprave o neophodnosti da se intenzitet ovih putovanja koje privlačuju festivali i turizam redukuje, i da se imperativ ugodnosti publike promisli i smeni. Totalna obustava putovanja i okupljanja na najstarijem festivalu kratkog filma u Evropi poslednje dve godine proizvela je novu digitalnu infrastrukturu Festivala koja je prilagođena ne samo premostivanju pandemiske situacije, već i distribuciji i diseminaciji sadržaja koji su mišljeni, stvarani i namenjeni *online* realmu. U svom uvodnom govoru, direktor Festivala dr Lars Henrik Gas (Gass) opisao je kako je Festival uspeo da ostvari ideju o budućnosti, a to je festival koji slavi film na zajedničkom mestu, i istovremeno omogućava pristup filmovima ljudima širom sveta. On to vidi kao korak dalje u demokratizaciji filmske kulture, u skladu sa osnivačkom premisom festivala kao „staze do suseda“, i da je to istovremeno pokusaj da se razvija nova društvena perspektiva za filmsku kulturu kada kino gubi svoj komercijalni značaj.

„Način na koji gledamo film se značajno promenio poslednjih godina. Stoga, anti-ciklična akcija u kulturnoj politici je neophodna da se

osmišljavaju na novi način. Ono što je važno ne prestaje da bude važno samo zato što ga niko ne gleda.

Ove godine, ipak je za važne stvari bilo puno očju na festivalu u tranziciji, a one su u gustom programu, kao i obično, bile grupisane u: takmičarske programe, zatim kurirane programe pod ovogodišnjom Temom: „Sinhronizuj! Panafričke mreže“ (Annett Busch i Marie-Hellene Gutberlet) i našim Epilogom teme od prošle godine „Solidarnost kao disrupcija“ (kustoskinje Branka Benčić i Aleksandra Sekulić), takođe su tu i brojna distributerska predstavljanja i selekcije iz filmskih arhiva, umetnički profili, radionice nezavisnih filmskih laboratorijskih arhiva, i na kraju i roboti kao subjekti filmskog performansa u finalnom programu ciklusa „Conditional Cinema“, kojeg je na Festivalu godinama uređivao Mika Tanila (Taanila).

Na završnoj večeri, pre ceremonije nagrada, čuli smo neverovatne brojive posete online i živog kina Festivala, ja ih ne pamtim i ne prenosim, možda i zbog toga što sama još nisam stigla da pogledam sve propuštene programe u video-biblioteci koja je učesnicima dostupna. Iz jednog skromnog dela takmičarskih programa koje sam

uživo gledala izdvojio se po svojoj specifičnosti film „Weathering Heights“ autorke Hane Wiker Wikstrom (Hannah Wiker Wikstrom) iz Švedske. Kako je pre projekcije film najavila kao pokušaj da se prikaže naš uticaj na klimu, očekivali smo film o ekološkoj perspektivi, ali uvučeni smo u niz naizgled nepovezanih igranih prizora različitih junaka: deteta, njegove porodice, njegovog nestanka u šumi, neobičnih razgovora... Tek po upuštanju kamere u mikro svet – nivo insekata i larvi, počinjemo da naziremo vezu između ovih nivoa i tranzicija subjekata priče iz jednog u drugi nivo egzistencije. Narativnom strukturom, film je izuzetno originalna emancipacija, na „stazi“ slobode koju je odskrinuo Dejvid Linč (David Lynch) u filmskoj naraciji, a privlači iz sećanja i mnoge autorske postupke iz istorije književnosti. To ne treba da zavara – ovo je film koji svojim bogatstvom pre svega razvija slobode filma – kamera je neverovatno samosvesna i preživljjava velike izazove u tranzicijama od insekata preko ljudskih složenih situacija do totala kretanja oblaka i reljefa. Čak je i gluma osvećena na način da podcrtava nivoje realnosti, te imamo glavni tok tranzicije i one koji su u nju slučajno uvučeni, odnosno delegirani. Po-

VREME SMRTI I RAZONODE

Piše: Bojana S. Knežević i
Vladimir Bjeličić

EPITAF PRESTONICI KULTURE

Novom Sadu ne fali nada,
Da kulture ima ovde i sada
U sred previranja raznih
I osećanja iznurenih i nimalo

maznih

Grad sija, ponosan i jedar
Tamo ptica, ovde zgrada, iza
ugla lepi kedar

Ali iza kulisa sumnjiva lica
Razne njuške, niko nije mica
Telefoni masni i automobili

rasni

Obilni ručkovi veoma slasni
Na Fruškoj gori velika imanja
Obećanja ludom radovanja

Prestonica Kulture
Malograđanske fiskulture
Raspad megastrukture
Laži, video nadzori
nagomilane fakture

Ne brine nas oluja
Već izostala struja
Talozi besmisla i nemar do kraja
Ma možda nam neko ovde i baja

Studenti, radnici i ostali ljudi
Ne znaju ko se zapravo trudi
Puno košta ova sramota
Ovo je naličje našeg društva
I ultimativna golgota

Zato pevamo pesmu ovu
Kako bismo preneli svima
Celu katastrofu
I sačuvali ponos i kritički glas
Makar to uticalo i naš
umetničko-kustoski stas

Počujte sada glasove ove
I hitro
Svi u Akciju
Građanska neposlušnost
nas zove